

improbabilem earundem usum, cuiuscumque tandem auctoritate factæ proponantur, nisi urgens, & necessaria subsit causa, quæ suaderet, certa in patrono coerceri delicta debere, quemadmodum liquet in conspectu legum superius commemoratarum, quæ patronos graviter delinquentes jurepatronatus privarunt. Reverà apud Romanos veteres scribebat Marcianus in l. 2. in fine ff. de natal. restituend., Imperatores non facile solere quemquam natalibus restituere, nisi consentiente patrono; quod ipsum tradidit & Paulus, & Modestinus in l. 4. & 5. ff. eod., & in simili prope modum specie jam tradiderat Marcianus idem in l. 3. ff. de jure annul. aur. Fateor quidem, juspatronatus inter privilegia recenseri; sed adhuc observandum est, illud esse privilegium, ut ajunt, onerosum, quod exerit vires pacti, nec facile semel datam pactorum fidem esse fallendam. Agitur de eo, qui crexit Ecclesiam, vel beneficium data fide adquirendi jurispatronatus; nec sine fraude posset jus semel legitime quæsitum ab eo divelli sine causa, quæsitum, inquam, ob factum proprium, & liberalitatem singularem, ad quam aliàs minimè devenisset. Neque quisquam dicat, fortè derogari in parte posse, quamquam in totum nequeat derogari; siquidem eadem ratio est in utraque specie, cum singula jura patronatum sequentia ex pacto descendant, & ex non gratuito privilegio: tantum discrimen est inter unam, & alteram speciem, quale agnosceretur inter eum, qui gravius, & inter eum, qui levius ingessisset detrimentum. Adhuc tamen notant in hanc rem Pragmatici, distinguendum esse laicum ab ecclesiastico patronatu. Siquidem cum Pontifex Maximus supremam habeat in Ecclesiis omnibus administrationem, facilius recipitur, ut extra ordinem ipse ea administret jura, quæ patronis ecclesiasticis in vim dignitatis, & beneficii com-

petunt, eadem ratione, qua identidem confert beneficia quædam ordinario jure ad collationem inferiorum Antistitum pertinentia, argumento cap. 6. de offic. legati. Describam in hanc rem, quod lego apud Fabrum in codice lib. 6. tit. 1. def. 6. ibi: *Etsi in beneficiis omnibus conferendis plenissimam Summus Pontifex habeat potestatem, non facile tamen (notanda sunt verba illa non facile ad modestiam composita, exemplo Marcelli in dicta leg. 3. ff. de natal. restituend.) confert beneficia patronata spiritibus patronis, sive laicis si sint, sive clericis; sed si laici multo parcius, ne alioqui eveniat, ut laici à fundandis, dotandisque Ecclesiis revocentur. Inde fit, ut constitutio Pontificia de reservatione mensium, licet generalissimis verbis concepta, non comprehendat beneficia, quæ sunt de jurepatronatus laicorum, sive ex fundatione, sive ex dotatione. Cui consequens est, ut nec liget manus Ordinarii, quominus possit ille de beneficio ejusmodi ad patroni laici præsentationem quocumque mense providere. Non idem est, si de jurepatronatus Clericorum agatur; facilius enim Summi Pontificis constitutiones Clericos afficiunt, quam laicos. Quæ res facit, ut quoniam jurispatronatus Clericorum pro arbitrio derogare in totum potest, derogasse quoque videatur, etiam si non expresserit. Juri autem patronatus laicorum non item, quia nec expressim solet unquam ei derogare in totum, nisi cum litigiosum existit, ne interim beneficium diutius jaceat. Planè ad dimidiam usque partem derogare & potest, & solet, sed expressis in eam rem verbis opus est. Hanc definitionem Sabaudi Senatus consideranti, quædam statim occurrent innixa generalibus principiis, quædam receptis Ecclesiarum usibus accommodata, quædam etiam ex vulgaribus Pragmaticorum traditionibus derivata, uti etiam liquet ex Scriptorum numero ad calcem definitionis laudatorum; in omnibus autem adparebit, certam servatam esse scribendi prudentiam, ac sobrietatem.*

DISSERTATIO QUINTA DE BENEFICIORUM COLLATIONIBUS.

Huc referendi sunt tituli 7. & 8. libri 3.

Beneficium legitime erectum viris idoneis concedendum est perpetua successione, ita ut priore defuncto, aut quoquo modo cedente, alius substituatur. Substitutionem hanc appellamus beneficii collationem, in qua expendenda multa sunt observatione dignissima. In primis enim investigare oportet, ad quos collatio ipsa pertineat, atque id paucis comprehendere non potest ob varios collatorum ordines, & gradus; cum modò collatores agnoscamus Episcopos, unumquemque nimirum in diocesi sua, can. 10. caus. 16. quæst. 7., modò Prælatos Episcopis superiores, cap. 6. de concess. præb., cap. 1. de offic. leg. in 6., potissimum autem Supremum Ecclesiæ Antistitem Pontificem Maximum, cap. 2. de præb. in 6., modò Collegia Canonicorum, cap. 2. & 4. de concess. præb., modò Prælatos quosdam Episcopis inferiores, quales indicari possunt Abbates, Decani, Archidiaconi, alique similes, cap. ult. de institut., cap. ult. de præbend. in 6. Quid plura? Non defuerunt, qui laicos ipsos aliquando, rarò tamen, & non nisi ex singulari privilegio, quorundam benefi-

ciorum collatores esse adnotaverunt, Rebuffus lib. 1. praxis benefic. cap. 15. numero 9. Deinde expendenda necessariò sunt variæ collationum formæ, quatenus vel omninò liberæ adparent, vel supponunt electionem, præsentationemve ab aliis factam; unde necessaria dicuntur, aliàs etiam dicuntur institutiones, vel confirmationes; modò simultaneæ, cum plures ad collationem concurrunt; modò tituli collativæ, quando jus beneficii conceditur, licet nondum data possessione; modò etiam auctorizabiles, ita dictæ, quòd collato beneficio collata etiam intelligatur animarum cura, vel jurisdictio; modò corporales institutiones, cum beneficiarius in possessionem beneficii inducitur; modò optiones vocantur in ea specie, qua licet beneficiario aliud beneficium simile vacans eligere, dimisso priore, & illud propria auctoritate occupare. Postremò inquirendum etiam est, quanam sint à collatoribus beneficiorum in ipso collationis actu observanda. En jam distributam amplissimam materiæ segetem in tres partes; in quarum prima agatur de collatoribus, in altera de collationum formis, in postrema de iis, quæ à collatoribus in ipso collationis actu serventur.

P A R S P R I M A
D E B E N E F I C I O R U M C O L L A T O R I B U S .

C A P U T I .

De jure Ordinariorum in Beneficiis conferendis.

Primam habendam esse Ordinariorum rationem in beneficiis conferendis non dubito, ita ut ad ipsos semper pertinere collatio præsumatur, nec adversus eosdem quisquam admittatur, nisi jus quoddam singulare alleget, ut plurimum etiam demonstret. Ordinarios voco illos, qui sive Episcopi sint, sive Abbates, sive cujuscumque nominis Prælati jurisdictionem in certa diœcesi, seu finibus ecclesiasticis explicant. Habent isti, uti nostri loquuntur, intentionem fundatam in jure communi: ubi enim universam ecclesiasticam jurisdictionem vi suæ dignitatis exercent, necessario illud inferretur absurdum collationem beneficiorum non esse speciem ecclesiasticæ jurisdictionis, nisi illi jure ordinario beneficia diœceseos, seu administrationis suæ conferrent. De Episcopis primum certa res esse videtur in conspectu sacrorum canonum, præsertim eorum, ex quibus origo hujus disciplinæ repetitur, quique propterea futuris sæculorum sequentium rebus formam dederunt. Reverà olim quousque inventa non fuerunt patrimonialia clericalia, & quousque non alius erat ordinationis titulus quam titulus beneficii ecclesiastici, idem erat conferre beneficium, ac Clericum ordinare, eamque ob rem ad eum spectabat beneficii collatio, ad quem spectabat ordinatio: quod cum ita sit, eodem jure Episcopi beneficia conferebant, quo Clericos ordinabant. Atque, ut paucis singula complectar, in ordinatione Clericorum tria distinguen-

bantur. Prima erat manus impositio, seu ipsa ordinatio. Altera erat commendatio officiorum, ministeriorumque sacrorum ab ordinato Clerico peragendorum in certa Ecclesia. Tertia erat admissio ordinati sacra ministeria gerentis ad communionem emolumentorum ad vitam sustentationem. Quodcumque ex his tribus consideretur, singula sanè in Episcoporum erant potestate. Episcopale munus agnoscitur in impositione manuum, ex qua sacra ordinatio pendet, adeo ut nec hodie in hac parte aliqua disciplinæ immutatio adpareat. Episcopale munus agnoscebatur in commendatione officiorum sacrorum, necnon in admissione ordinatorum ad participationem ecclesiastici peculii, sive ex eo, quod participatio officiorum pendebat omnino ex Episcopali arbitrio, sive ex eo, quod totum ecclesiasticum peculium in fidem, potestatemque Episcopi redigebatur, certis modis inter ministros distribuendum. Abstineo à recensendis numero plurimis canonum monumentis in re perspectissima: tantum laudo canonem 3. & sequentes caus. 10. quæst. 1., canonem 11. caus. 16. quæst. 3., canonem 10. caus. 16. quæst. 7., & canones 23. & 24. caus. 12. quæst. 1. Veteris illius disciplinæ vestigium adhuc hodie superest in ordinatione Episcoporum, in qua ipsa ordinatio à beneficii Episcopalis collatione non distinguitur. Quemadmodum autem is, qui jure suo Episcopum ordinat, etiam jure suo ministeria Episcopalia in certa diœcesi peragenda

da ordinato commendat, necnon jure suo ordinato potestatem dat Episcopo percipiendi debitos redditus, atque obventiones universas; ita olim qui Clericum jure suo ordinabat, ordinatum Clericum jure etiam suo addicebat Ecclesiæ ministeriis, & jura percipiendi certas obventiones concedebat. At enim ex quo recentioribus sæculis collatio beneficiorum fuit ab ordinum collatione sejuncta, nihil in hac parte derogatum proponi potest auctoritati Episcoporum, qui, dum beneficiorum collationem ab ordinatione sejungerent, animum quidem habuerunt magis magisque prospiciendi commodis Ecclesiarum, augentes Clericorum numerum, etiam ultra quam redditus Ecclesiarum ferrent; nusquam tamen veterem Episcopatu ingentiam, & pluribus sæculis firmatam jurisdictionem abdicandi. Hinc deinde facilè deduces, eandem esse cæterorum Prælatorum, qui Episcopi non sunt, sed diœcesim habent instar Episcoporum, potestatem; uti enim isti vice Episcoporum in certa diœcesi, in qua nullus constitutus Episcopus est, sunt constituti; ac una dempta Episcopalis Ordinis potestate, Episcopis æquiparantur, ita non video, cur ipsis sit beneficiorum collatio deneganda, hodie præsertim, cum eadem beneficiorum collatio est ab ordinum collatione sejuncta. Habent ipsi regimen, & curam omnigenam Ecclesiarum, ipsi ministeria tribuunt inter Clericos ordinatos, ipsi generalem habent ecclesiastici peculii curam, olim etiam exemplo Episcoporum administrationem gerebant. Tantum non ordinant Clericos, propterea quod non sunt Episcopali caractere insigniti; ordinaturi tamen jure suo, si etiam ex accidenti, Episcopali Ordine pollerent; imò & cum Clerici diœcesani ordinandi sunt, ex eorundem Prælatorum mandato ab Episcopis finitimis ordinantur. Quid ergo amplius requiritur, ut rectè concludatur, ad illos ordinario jure spectare beneficiorum collationem?

Utinam ad hæc principia perpetuò Interpretes omnes, ac Pragmatici respexissent! tunc enim in re exploratissima omnem disputandi, ac contendendi occasionem evitavissent. At quidam partim ex eo, quod inciderint in quædam recentiorum temporum præjudicia vetustati prorsus ignota, partim ex eo, quod non satis intellexerint dubias quasdam decretalium, seu rescriptorum Pontificiorum formulas, distracti sunt in varias partes; & noscuntur alii ordinariam beneficiorum collationem uni Pontifici Maximo asseruisse, quasi si quid juris in hac parte sibi Episcopi vindicent, id totum obtinuerint ex Sedis Apostolicæ delegatione; alii noscuntur magni fecisse auctoritatem Archidiaconorum, quasi Archidiaconorum dignitas jure ordinario sibi propriam fecerit, & singularem beneficiorum collationem. Quod in primis spectat supremam Pontificis Maximi auctoritatem, ultrò & ipse fateor, Episcopos, sicut in cæteris jurisdictionis speciebus, ita & in collatione beneficiorum subesse Romano Antistiti; at hæc subiectio ordinariam Episcoporum potestatem minimè excludit, cum non repugnet, Ordinarium majori potestati subesse. Non est hic locus disputandi de qualitate jurisdictionis, quæ Episcopis competat, an ista ordinaria sit, an delegata. Jam de hac re alibi actum est, probatumque, esse Episcopos Apostolorum successores, & ex divino jure diœcesanam administrationem habere, quamquam non summam, non supremam, sed majori potestati apprimè obnoxiam. Quid ergo est, quod in hac parte singulare agnoscat, dicaturque collationem beneficiorum totam, quantumque est, in supremum Ecclesiæ Principem fuisse collatam? Num ex eo, quod in can. 1. dist. 22. dicitur, dignitates omnes ab Ecclesia Romana institutas fuisse, actum putant jurisdictione Episcopali? At verba illa, quæ non Nicolai Pontificis sunt, sed Petri Damiani, quemadmodum aliis in locis observabam, non per-

tenent ad collationes beneficiorum, sed potius ad fidei, morumque doctrinam, in qua dicitur, Ecclesias omnes habere veluti magistram, atque institutricem Romanam ecclesiam. Num ex eo, quod plenaria dispositio beneficiorum in cap. 2. de præbend. in 6. dicatur ad Romanum Pontificem pertinere, concludunt, Episcopos ab ordinaria collatione excludi oportere? Qui ita Clementem IV. interpretantur, supremam, seu quod idem est, plenariam dispositionem cum ordinaria confundunt; quando Clemens IV. non aliàs ea formula usus est, quam ut indicaret, in vim supremæ potestatis Pontificem Maximum quandoquæ certorum beneficiorum collationem sibi reservare posse, uti facile colligitur ex integro contextu, ex quo deducitur, reservata fuisse Pontifici Maximo beneficia, quæ in Curia Romana vacarent. Quorsum enim hæc reservatio, si Romano Antistiti ordinaria collatio beneficiorum quorumcumque competeret? Video tamen, quo fundamento inuitantur, qui ita opinati sunt. Putaverunt ipsi, apud unam Romanam Ecclesiam esse dominium omne bonorum Ecclesiæ universæ, proptereaque omnium Ecclesiarum peculia ab uno Pontifice Maximo administrari oportere nomine Ecclesiæ Romanæ. Optarem, ut mihi indicarent, qui fieri possit, aut qui fieri debeat, ut peculii Ecclesiarum latè constitutarum dominia in unam Romanam Ecclesiam derivent. Non sanè proficiscitur ex voluntate donantium, qui certæ Ecclesiæ, vel certo Altari, vel certis Clericis, à quibus sacra percipiunt, donant eorundem gratia. Quod si ita non esset, frustrà apud veteres agitata quæstio fuisset, cui Ecclesiæ adsignari debuissent bona ab aliquo Ecclesiæ legata, quam quæstionem definitam scimus in l. 26. cod. de sacros. Eccles. Non proficiscitur ex vi potestatis, quam habeat Ecclesia Romana in Ecclesias inferiores; etenim vis potestatis tum demum vindicatur dominia gratia illius, qui potestatem habet, cum is, qui in potestate est, ne-

queat dominium acquirere, quod sanè de Ecclesiis, & Collegiis inferioribus dici nequit. Non proficiscitur ex vi societatis, & generalis christianæ communionis; siquidem societas ista non causa peculii inita est; & si fortè etiam peculium in societatem veniret, non video, cur peculium Romanæ Ecclesiæ non subiaceret æquè potestati inferiorum Ecclesiarum, si ex causa peculium inferiorum Ecclesiarum subiaceret administrationi Ecclesiæ Romanæ. Quod verò spectat ad Archidiaconos, ecquidem scio, istos constitutos aliquando fuisse, veluti vicarios Episcoporum in administratione temporalium rerum ad Ecclesiam pertinentium, cap. 1. de offic. Archid., atque eam ob causam mandatum accepisse ab Episcopis, ut in possessionem reddituum ecclesiasticorum ordinatos immitterent. Sic Archidiaconi decedentibus beneficiariis, prædia beneficiaria vacantia custodiebant, can. 20. dist. 63. Sic facta ab Episcopo ordinatione Clerici, collatoque beneficio, Archidiaconi inducebant in possessionem bonorum, quem actum appellaverunt institutionem corporalem, cap. 7. & 9. de offic. Archid. At hæc firmant potius ordinariam Episcopi auctoritatem, quando ab Archidiaconis hæc omnia Episcopi nomine gerebantur, uti liquet in conspectu capituli 18. de sent. & re judic. Cæterum non inficior, inde evenire potuisse, ut Archidiaconi quidam sensim sibi hanc potestatem adsererent, quamquam tamen hic titulus singularis habendus sit, quem admodum uberiùs in cap. 3. sequente adnotandum erit.

Nihil autem refert, an Episcopi (idem dicas de cæteris Ordinariis) per sese, an per vicarios beneficia conferant; postquam enim ad potestatem jurisdictionis beneficiorum collatio referri cœpit, nihil amplius prohibet, quominus eadem demandetur juxta receptissimas juris ecclesiastici regulas. Non opus pluribus, ubi hæc facultas vicariis expressè adseritur in cap. 3. de institut. Dubitari fortè pos-

posset, num concessa vicario generaliter Episcopali jurisdictione, competat facultas beneficia conferendi, nisi Bonifacius VIII. in cap. 3. de offic. vicar. in 6. quæstionem omnem definitivè, statuens, non sufficere generalem jurisdictionis delegationem, sed requiri præterea speciale mandatum, quo etiam potestas conferendi beneficia commissa exprimitur. Quamobrem verba illa dicti capituli 3. de institut., qui hoc de jure possunt, ita rectè interpretaberis, non ut innuatur, officiales Episcopi, sive vicarios jure suæ delegationis generalis beneficia conferre, sed potius non ab aliis beneficia esse conferenda, quam ab illis vicariis, qui eam ab Episcopis facultatem specialem obtinuerunt. Reverà cum collatio beneficiorum minimè distinguatur à designatione ministrorum Ecclesiæ, imò, si originem spectes, minimè distinguatur ab ordinatione Clericorum, facilè liquet, collationem beneficiorum inter graviores diæcesanas curas recenseri; at verò, quæ graviora sunt, non facilè intelliguntur generali mandato comprehendi. Atque id est, quod agebat laudatus Bonifacius VIII. Cum in generali concessione nequaquam illa veniant, quæ non esset quis verosimiliter in specie concessurus &c. Quid verò est, quod subjicitur? Nec regulariter donare valeat, cui bonorum administratio etiam libera est concessa. Nemò hæc intelligat, quasi inter species donationis enumeretur collatio beneficiorum; est enim collatio grave Episcopi onus, dum Episcopus pro electo Clerico rationem gravissimam est Deo redditurus, quo in genere non liberalitas exercetur, aut exhibetur benevolentia, sed sollicitudo excitatur. Potius ea verba spectant ad explicandam generalem positam regulam, quasi dixisset Bonifacius, in generali concessione non venire ea, quæ verosimiliter non esset in specie aliquis concessurus, uti contingit in exemplo procuratoris generalis, cui donandi facultas denegatur. Regula illa locum habet non solum, ubi de libera, sed etiam ubi de necessaria, seu ea, quæ præsentationem,

electionemve supponit, collatione agatur; siquidem etsi agatur de collatione necessaria, sive de institutione præsentatorum, vel electorum, hæc ipsa adhuc grave onus est, cum adhuc Episcopi sit inquirere in qualitates electi, aut præsentati administrati, atque in hac specie etiam locum habeat generalis ratio Bonifacii VIII. in dicto cap. 3., juncto c. 81, de regul. jur. in 6. Idem dicendum erit, etiam si Episcopus vicarium constituendo facultatem ipsi concesserit generalem administrandi etiam liberè omnia ecclesiastica negotia; nam particula liberè modum quidem significat, quo is, cui concessa sit certa potestas, eandem potestatem exerceat, non potestatem amplificat, nec reddit latiore, extendendo unum ad aliud genus potestatis; imò & id videtur à Bonifacio VIII. definitum in dicto cap. 3. vers. Nec regulariter. Neque obstat capitulum 4. in fine de procurat. in 6., ubi enim Bonifacius VIII. definit, procuratorem certa negotia gerere posse, si liberè administratio concessa fuisset, indicavit, id facilè admitti, ubi specialiter concessum proponatur, & verbum liberè adjecit, quasi diceret specialiter, quemadmodum in cæteris rescripti partibus trahebatur. Quid verò, si mandato generali adjiceretur hæc clausula, ut possit vicarius ea etiam omnia peragere, quæ mandatum exigunt speciale? Idem Bonifacius VIII. in dicto cap. 4. de procurator., cui jungi posset Clemens V. in cap. 2. eod. tit., rescripsit, in hac specie mandati non censi ea commissa, quæ mandatum speciale requirunt, nisi aliqua ex istis veluti exempla mandata amplioris potestatis exprimantur. Adderem ego exceptionem aliam, videlicet, nisi Episcopus consuevisset specialiter vicarios suos ad conferenda beneficia delegare; tum enim ex his, vel similibus conjecturis non repugnat, ad casus, qui mandatum speciale requirunt, Episcopi voluntatem extendi. Non agitur heic de legis, sed de voluntatis interpretatione, qua in re conjecturis locus datur. Neque dicas, clau-

sulam illam non inanem esse debere, & certos effectus debere operari: siquidem repono, novum non esse, clausulas in genere tantum adjectas vix effectum suum sortiri, argumento l. 4. §. 4. ff. si quis cautionibus, ne aliàs quis verbis suis videatur magis dixisse, quam cogitaverit. Clausulæ generales conjecturam quidem præbent enixæ, propensæque voluntatis erga eum, cujus gratia adjiciuntur, non tamen ad ea pertinent, quæ quis non foret in specie concessurus. Quoties verò speciale mandatum Episcopi intercesse- rit, plurimum intererit observare, qua formula mandatum ipsum exprimitur; ex ista enim qualis, quantaque potestas vicario competat, perspicue colligetur. Nam si ex. gr. Episcopus collationem beneficiorum vicario concesserit, tunc mandatum beneficiorum omnium collationem facile comprehendet, sive liberam, uti vocant, sive necessariam, ex natura vocabuli *collationis*, vel *conferendis*, quod omnibus beneficiis accommodatur.

CAPUT II.

De jure Capituli Cathedralis Ecclesie in collationibus Beneficiorum.

Huc referri possunt tituli 9. & 10. lib. 3.

VIX satis dignosci potest ordinaria Episcoporum in conferendis beneficiis potestas, nisi una observetur, quæ, qualisque sit potestas Capituli Cathedralis Ecclesie, proptereaque Capitulum, veluti unum corpus cum Episcopo suo quasi capite constituere dicitur. Quæ jura olim erant communia Clericis universis sub Episcopo in sacra Hierarchia militantibus, illis præsertim, qui in majoribus ordinibus constituti essent, obtinuit hodie, ferè omnia singularia fieri Canonicorum Cathedralis Ecclesie, uti demonstravi in tractatione de potioribus Ecclesie dignitatibus, & officiis. Atque

At quoties Episcopus vicario concesserit facultatem instituendi presentatos, vel confirmandi electos, videbitur tantum mandata vicario potestas necessaria, non libera collationis, cum aliud sit instituire, aut confirmare, aliud conferre, & invicem hæc tanquam species à genere differant, argumento capituli 1. de instit. in 6. Potiore igitur jure dixeris, vicarium conferre beneficia non posse, etiam si specialiter mandatum ipsi fuerit, ut beneficia erigat, vel uniat, vel dividat; multum enim differunt istæ facultates à facultate conferendi; & quamquam fortè par, aut major videatur jurisdictio explicari in beneficiis erigendis, univendis, vel dividendis, quam in conferendis; in illis tamen, quæ mandatum requirunt speciale, non licet ex facultate majore concessa argumentari, concessam quoque esse minorem, quando minor in majore, veluti pars in toto, vel species in genere non continetur.

hæc ratio est, cur investigaturus Clericarum infra Episcopos consistentium jura in beneficiorum collationibus explicanda, tantum mentionem facio, ac disputationem propono de Capitulo Cathedralis Ecclesie. Initio autem juvet id prænotavisse, ut facilius intelligatur, ea omnia, quæ in vetustis canonibus de cleri jure in hac parte statuta sunt, rectè nunc Ecclesiarum Cathedralium Capitulis accommodari. Itaque in hoc definiendo Capitulum jure distinguere oportebit duo tempora, nimirum tempus, quo Episcopus vivit, ac jurisdictionem in sua Ecclesia explicat, & tempus sedis vacan-

tis,

tis, sive vacans dicatur ob Episcopi mortem, sive vacans dicatur, quod Episcopus sit ab officio suo depositus, aut quoquo modo suspensus.

Quum Episcopus Ecclesie præest, suamque jurisdictionem liberè exercet, generalis quidem stabiliri regula potest, qua tradatur, non aliam esse Capituli potestatem, quam coërcitam intra certos fines, videlicet Capitulum id juris sibi vindicare, ut consilium, sive consensum præbeat Episcopo beneficiis conferenti, ipsa tamen collatione veluti propria, & singulari apud Episcopum consistente, quæcumque tandem beneficia sint, sive erecta in Cathedrali Ecclesia, sive extra Cathedrali, & in tota diœcesi. Verum res ista varias passa fuit vices, fuit etiam variis contentioibus obnoxia, non sanè quod generaliter de regula Episcopis favente dubitaretur, sed quod in Cathedralibus Ecclesiis certa emergerint adjuncta, inter quæ probabilis contendendi causa exhiberetur, & transactionibus expediret universa componi; quodque etiam magis rem hanc turbat, illud est, non posse generaliter tempora definiri, aut certam legem ubicumque communem designari; proptereaquod alicubi citius, alicubi serius immutatio disciplinæ facta fuerit, alicubi vix immutatio disciplinæ agnoscatur, pro modo adjunctorum, quæ immutationi aut præbuerunt occasionem, aut præbere potuerunt. Tria igitur tempora consignare necesse est. Primum tempus primigeniæ, & antiquissimæ disciplinæ; deinde tempus contentionum inter Episcopos, & Capitula; postremò tempus conventionum, ac transactionum. Quænam fuerit primigenia, & antiquissima disciplina, jam satis indicatum, probatumque videtur ex iis, quæ in præcedente capite tradebantur. Nimirum exinde liquet, pœnes Episcopos fuisse collationem quorumcumque beneficiorum; sive etiam consideretur sacra ordinatio, sive tributio ministeriorum in Ecclesiis per ordinatos Clericos peragendorum, sive admissio in communionem ecclesias-

tici peculii; qui actus omnes à collatione beneficiorum minimè distinguuntur, iidem actus ab Episcopi auctoritate pendebant: tantum pœnes Clericos erat jus, aut consensum, aut consilium Episcopo præstandi, quia Collegium Clericorum veluti Senatus Ecclesie juxta priscorum Patrum formulas habebatur; quod non solum verum erat in collatione beneficiorum, sed etiam in cæteris jurisdictionis ecclesiasticæ speciebus, quemadmodum liquet conferenti capitulum 4. & 5. cum capitulo 3. de his, quæ fiunt à Prælati. Successu temporum factum est, ut Episcopi mandare deberent Œconomis ecclesiastici peculii curam, & administrationem, quo expeditius, & commodius in res verè sacras, atque divinas Episcopi incumberent, can. 21. caus. 16. quæst. 7. in quo Œconomorum officio recentioribus sæculis Archidiaconi successerunt. Et quamquam Œconomi, vel Archidiaconi non propriam viderentur, sed ab Episcopo mandatam potestatem exercere; cum tamen mandatum illud non personæ Œconomi, vel Archidiaconi ad hæreret, sed potius Œconomatus, seu Archidiaconatus officio, quod perpetuum erat; Œconomi primùm, deinde Archidiaconi sibi videbantur ordinariam quodammodo potestatem induere, quasi in vim officii, & dignitatis propriæ competentem. En primam contendendi occasionem subortam inter Episcopos, & Œconomos, sive Archidiaconos. Nam si Episcopi Clericum ordinaturi essent, eundemque addicturi Ecclesie ministeriis, non omninò ratum esse poterat Episcopale judicium, nisi Œconomi, vel Archidiaconi penitus consentirent; eveniebat enim quandoquæ, ut Œconomi, vel Archidiaconi allegarent, facultates Ecclesie, quas ipsi administrabant, pares non esse tot exhibendis Clericis, quot ab Episcopis ordinabantur, & ministeriis addicebantur. His accessit novus ordo collationis; siquidem postquam auctoritate Episcopi Clericus ordinatus esset, & ministeriis addictus, item admissus ad